

Kavala'nın ardı Drama.
Drama'nın bilinirliğine Drama Köprüsü adlı türkü önemli bir katkı sunmaktadır. Debreli Hasan da diyebiliriz türkünün adını.

Doğu Trakya'da çok bilinen Drama Köprüsü adlı türkünün usa gelivermesi çok doğal.
Anmamak, mırıldanmamak hiç olmaz:

*"Drama köprüsü dardır geçilmez.
Soğuktur suları Hasan bir tas içilmez."*

Peki, Hasan kimdir?
Türkü sürüyor:

*"At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan, Karakedi dinlesin".*

Demek ki Hasan Debrelidir.
Debre, Balkan'da bir köy.
Bir şeylerle başı dertte Hasan'ın. Martin denilen silâhı taşıyor ve kullanıyor.
Martin nedir, bilmeyen çıkabilir: Tek kurşun atabilen bir tüfek.

Bir zamanların etkili silâhıydı. Başka halk türkülerinde de geçer:

*"Yeni cezve yeni cezve kaynıyor ocakta
Kasatura belimizde (a yârim) martinimiz kucakta".*

Martinin aynalı da oluyor:

*"Hekimoğlu derler benim aslıma
Aynalı martin yaptırırım (da narinim) kendi nefsim".*

Aynası, düşmanın gözünü alsın diyedir!
Başı dertli biridir Debreli Hasan.
Bunu öğrenmek için türküyü okumak yetiyor:

*"Mezar taşlarını koyun mu sandın
Adam öldürmeyi Hasan oyun mu sandın
At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan dostlar dinlesin".*

Türkünün sunduklarıyla yetinmeyerek Kültür Bakanlığının sitesinde verilen bilgiyi okuyorum.

Drama'da yetişmiş bir eşkiyaymış.
Vardır bir nedeni. Vardır belki bir umarsız bırakan.

Halk kahramanı bir eşkiya. Mübadele öncesinde Drama, Serez taraflarında iş görmüş. Merhametliymiş. Yardım etmekten hoşlanırmış, yoksul gençleri evlendirmeyi çok severmiş.

Şöyle bir örnek aktarılıyor: Evlenmek niyetinde olan dağlı bir delikanlı, tek danasını almış, İskeçe pazarına iniyormuş. Yolunu kesen Debreli Hasan, gencin evlenmek için parası olmadığını anlayınca düğün için yetecek parayı vermiş ve ayrıca danasını satmamasını salık verip uğurlamış.

Hasan'ın köprüyle bağlantısını da merak ediyorum.

Haksız para kazanan zenginlerden aldığı haraçlarla yaptırmış köprüyü.

*"Drama Köprüsü Hasan dardır daracak
Çok istemem (Yanko Çorbacı) bin beş yüz liracık".*

Pek bir şey yok Dabeli'ye dair bir türkü kalabilmiş, yaşamı hakkında da birkaç tümce sadece.

Türküde adı geçen Karakedi kimin nesidir?
Karakedi, çetesinde çok kişi bulunmayan Debreli'nin kızanıymış. Anlaşılan bir ara cezaevindedir:

*"At martinini Debreli Hasan dağlar inlesin
Drama mahpusunda Hasan (Karakedi) dinlesin".*

Kültür Bakanlığı'nın sitesinde, Ege yöresinde söz geçiren Çakırcalı Efe ile çağdaş olduğunu, onunla görüşüp atıştığını anlatan hikâyelerin Debreli Hasan'ın 1870-1920 yılları arasında Makedonya dağlarında egemen olduğunu gösterdikleri belirtiliyor.

Debreli'nin türküsü çıkar çıkmaz dillere düşmüş gözüküyor.

Bilinirliğine örnek olarak, Debreli Hasan zamanında yaşayan Ömer Seyfettin'in Beynamaz adlı hikâyesindeki şu cümleyi gösterebiliriz:

"Bir sabah Gâvur Ali ağlının dış kapısına serdiği kara kebeğe yan gelmiş, kavalıyla, askerde öğrendiği Drama köprüsünden gece mi geçtin Debreli Hasan türküsünü çalıyordu."

Debreli'nin öyküsü dağlarda bitmemiş.
Padişah tarafından bağışlanmış, Mübadele sırasında Türkiye'ye göçmüş.